

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Факультет психології та соціальної роботи
Кафедра загальної психології і психологічного консультування

Силабус курсу

СОЦІАЛЬНИЙ І КУЛЬТУРНИЙ ПСИХОАНАЛІЗ

Обсяг	3 кредита (90)
Семестр, рік навчання	2 семестр 1 рік навчання
Дні, час, місце	zoom за посиланням: Платформа zoom
Викладач (-і)	Кокоріна Юлія
Контактний телефон	
E-mail	kokorinayuliia@onu.edu.ua
Робоче місце	Кафедра загальної психології і психологічного консультування особистості
Консультації	Онлайн-консультації. Понеділок 15.00 -16.00 Платформа zoom
Комунікація	Здійснюється через очні зустрічі, месенджери та електронну пошту

АНОТАЦІЯ КУРСУ

<i>Предмет вивчення дисципліни</i>	Навчальна дисципліна «Соціальний і культурний психоаналіз» вивчає глибинні психічні механізми взаємодії індивіда з соціальним та культурним середовищем, через які формуються несвідомі структури, символічні ідентичності, колективні фантазми, ідеологічні наративи та культурні форми переживання суб'єктивності.
<i>Місце дисципліни освітній програмі:</i>	Дисципліна відноситься до вибіркового курсів
<i>Мета курсу:</i>	ознайомити та сформувати у здобувачів розуміння особливості соціального та культурного психоаналізу як розширення класичної психоаналітичної парадигми, розуміння його ролі у виявленні впливу соціальних, економічних і лінгвістичних структур на формування психіки та несвідомого людини.
<i>Завдання дисципліни:</i>	Оволодіння знаннями щодо основних теоретико-методологічних положень психоаналізу. Вивчення механізмів впливу мови, культури та ідеології на структуру несвідомого та формування суб'єкта. Засвоєння положень індивідуально-центрованого та соціокультурно-орієнтованого психоаналітичного підходів, визначення їхніх відмінностей та точок інтеграції. Формування вмінь щодо застосування соціального і культурного психоаналізу до аналізу сучасних соціальних явищ (медіа, масова культура, війна, гендерні ідентичності).

	Сформувати практичні навички інтерпретації соціальних феноменів через призму культурного несвідомого та символічних структур.
Компетентності:	КК. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати значущі комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері психології, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу СК5. Здатність оцінювати рівень власної фахової компетентності, саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, підвищувати професійну кваліфікацію, бути професійно мобільним.
Очікувані результати:	РН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання щодо обраної для дослідження проблеми у сфері психології / на межі предметних галузей, а також дослідницькі уміння, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з психології. РН6. Критично і системно оцінювати результати власної науково-дослідної роботи і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми, визначати перспективи подальших наукових розвідок. РН8. Визначати свої професійні можливості та завдання підвищення професійної кваліфікації й професійної мобільності.
Пререквізити:	Знання з психології розвитку, загальної психології
Постреквізити:	Знання застосовуються в професійній діяльності

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання	Курс буде викладений у формі лекцій (12 год.) та практичних (12 год.) занять, організації самостійної роботи здобувачів (66 год.). Викладання та вивчення навчальної дисципліни здійснюється наступними методами: У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання: словесні методи: лекція, пояснення, бесіда, обговорення, дискусія; наочні методи: мультимедійні презентації, ілюстрація, демонстрація; методи формування умінь і особистісних якостей: дискусії, підготовка і здійснення виступів перед аудиторією. Самостійна робота включає роботу з навчально-методичною літературою та виконання самостійних завдань: складання реферату та есе, підготовку доповіді.
Зміст навчальної дисципліни	Тема 1. Вступ до соціального і культурного психоаналізу Тема 2. Соціальні аспекти психоаналізу Тема 3. Культурні аспекти психоаналізу

	Тема 4. Індивід і суспільство: взаємодія несвідомого та культури. Тема 5. Методи соціального і культурного психоаналізу. Тема 6. Сучасні дослідження та перспективи розвитку
Перелік рекомендованої літератури	Основна 1. Приц А., Викукаль Е. Груповий психоаналіз: Теорія. Техніка. Застосування. Вид-во Астролябія, 2022. 2. Черниш А. Є. Медіа та психоаналіз: методологічна взаємодія // Образ. 2023. Вип. 2 (42). С. 97-105. DOI: https://doi.org/10.21272/Obraz.2023.2(42)-97-105. 3. Наливайко Н. Психоаналіз в Україні: Історія. Сьогодення. Майбутнє. Київ, Академія. 2024. 144 с. 3. Frantz Fanon, Erich Fromm, Pierre Bourdieu, and Marie Langer Toward a Social Psychoanalysis: Culture, Character, and Normative Unconscious Processes. Taylor & Francis Publishing House. 2020. 308 p. 4. Hinshelwood R. D. Unconscious Politics: Alienation, Social Science and Psychoanalysis. Karnac Books Publishing House. 2024. 286 p. Додаткова 1. Kokorina Y., Sementsova M. An Empirical Study of the Interrelations Between Cognitive Style, Coping Strategies, and the Creative Component of Personality in the Context of Stress Management. Medical Research Archives, [online] 2025. 13(9). https://doi.org/10.18103/mra.v13i9.6840 2. Кокоріна Ю.Є. Вплив соціальних мереж на сучасного суб'єкта. Науковий журнал «Габітус». Видавничий дім «Гельветика». Випуск 52. 2023. С. 140-146. 3. Кокоріна Ю.Є., Морару Д. Емпіричне дослідження структури ціннісно-потребової сфери блогерів. «Габітус». Видавничий дім «Гельветика». Вип. 31. Том 2. 2021. С. 101-107. 4. Шейко В.М., Трубаєва Є. Медіаційна складова психоаналізу в еволюції культури та становленні культурології як науки. Культура України, випуск 76, 2022. С. 39-49. 5. Вертель А. В. Філософія психоаналізу : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]/ А. В. Вертель. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. 208 с. Електронні інформаційні ресурси https://www.yourschoollibrary.net http://appsychology.org.ua/index.php/ua/dlia-avtoriv Наукова бібліотека ОНУ імені І.І. Мечникова http://lib.onu.edu.ua/periodicheskie-izdaniya-onu-arhiv/ Психологічна бібліотека Київського Фонду сприяння розвитку психічної культури. Режим доступу: http://psylib.kiev.ua/ Бібліотека Київського національного університету імені Тараса Шевченка представляє наукову фахову онлайн бібліотеку, зокрема понад 20 повнотекстових електронних версій видань з психології. Режим доступу http://www.socd.univ.kiev.ua/

ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль здійснюється наступними методами:

- програмний матеріал, який викладається на лекціях;
- питання і проблеми, що розглядаються та обговорюються на практичних заняттях;
- програмний матеріал для самостійного вивчення, який передбачений робочою програмою та включає: анування, складання реферату та есе, підготовку доповіді.

Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку, що отримується за результатами всіх видів поточного контролю.

Додаткові до поточного оцінювання бали нараховуються за індивідуальне завдання.

Рівень знань оцінюється за 100–бальною шкалою.

Оцінювання знань (розподіл балів) здобувачів

Метод	Форма	Бали	Максимум
Усний контроль	опитування	10 балів	60
Практичний контроль	Робота на семінарських заняттях	10 балів	30
Індивідуальне самостійне завдання	Доповідь Реферат Есе	10 балів	10
залік			100

Самостійна робота здобувачів

Форми	Методи контролю	Строки здачі завдань
Підготовка доповіді	Презентація	<i>Студент обирає на вибір одну з форм самостійної роботи. Тему та строк виконання обговорює з викладачем.</i>
Реферат	Реферат	
Підготовка есе	Есе	

Критерії оцінювання самостійної роботи

Вид	Максим. к-сть балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Підготовка (презентації) доповіді	4	Відповідність змісту доповіді студента та/або оригінальність візуального представлення відповідному навчальному матеріалу.
Реферат	2	Здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.
Есе	4	Вміння студента стисло визначити ключові позиції, які викладені автором.

ПОЛІТИКА КУРСУ

<i>Політика щодо дедлайнів та перескладання</i>	Роботи, виконання і здача яких здійснюється з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-20 балів). Перескладання заліку можливе із дозволу деканату за наявності поважних причин або за письмовою заявою (апеляцією) здобувача до декана.

<i>Політика щодо академічної доброчесності:</i>	Здобувачі повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Кодекс академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І.І.Мечникова http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/acad-dobrochesnost.pdf. У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.
<i>Політика щодо відвідування та запізнь:</i>	Відвідування практичних занять є обов'язковим компонентом оцінювання, що передбачає нарахування балів. За об'єктивних причин (напр., воєнний стан, епідемії, хвороба здобувача, стажування за академічною мобільністю та ін.) навчання може відбуватись дистанційно в он-лайн формі за графіком погодженим із викладачем.
<i>Мобільні пристрої</i>	Дозволяється використання мобільних пристроїв на практичних заняттях за необхідності групової роботи у спеціальних Додатках.
<i>Поведінка в аудиторії:</i>	Всі здобувачі беруть активну участь у заняттях: опитуваннях, дискусіях, під час практичних занять. Виконують всі навчальні завдання вчасно, відповідно до робочої навчальної програми. Всі здобувачі повинні дотримуватимуться правил поведінки в аудиторії на засадах партнерських стосунків, взаємоповаги, взаємопідтримки та взаємодопомоги.